

ВПЛИВ МУНІЦИПАЛЬНОЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЇ

Котенко Н.В., Майковська Ю.М.
Сумський державний університет

Нині в Україні та світі в цілому поширена концепція управління соціально-економічним розвитком територіальних утворень. Розробка та реалізація концепції є одним з засобів політики як окремого територіального утворення, так і держави в цілому, та сприяє їх сталому економічному зростанню. Одним із таких засобів впливу є бюджетна політика та її механізми.

Бюджетна політика як ніяка інша безпосередньо впливає на економічне зростання, його темпи та якість. З огляду й на необхідність переходу України до стратегії прискореного економічного зростання одним з основних напрямів удосконалення бюджетної політики має бути визначення форм та інструментів, які забезпечують додаткові можливості для розвитку економіки та соціальної сфери.

Відомо, що завданням бюджетної політики передусім є нарощення бюджетного потенціалу, який спроможний здійснити видатки для підвищення економічного зростання й забезпечити фінансовими ресурсами функціонування економіки і зміцнення як території, так і держави в цілому.

Структуру бюджетної політики можна розглядати на основі сукупності таких організаційно-фінансових категорій, як бюджетна система, бюджетний процес, бюджетний потенціал, бюджетний механізм та бюджетне право. До них входять такі складові бюджетної політики: бюджетне планування, організація бюджетного процесу, бюджетне регулювання та бюджетний контроль.

Бюджетна політика через систему інструментів здатна суттєво впливати на розвиток виробництва, активізацію інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, які суттєво впливають на темпи економічного зростання.

Інструменти та важелі бюджетної політики покликані перерозподіляти ресурси у потенційно перспективні напрями та стимулювання інвестицій у пов'язані з ними галузі. Акцент має робитися на партнерстві держави і бізнесу, на пошуку і реалізації взаємовигідних варіантів розвитку економіки, тобто на узгодженні інтересів держави, бізнес, домогосподарств.

Серед усієї низки інструментів та важелів досягнення економічного росту як держави, так і території можна виділити такі три види інструментів, що здатні забезпечити гарантований рівень доходу, що дасть змогу здійснювати видатки, що стимулюватимуть зростання: інвестиції, бюджет розвитку, програмно-цільовий метод.

Фінансування соціально-економічного розвитку міста має здійснюватися за рахунок інвестиційних ресурсів, кредитних та бюджетних ресурсів. Усі інші ресурси, особливо кредитні, на жаль, використовуються в значно менших обсягах. Крім бюджетних ресурсів, особливе місце займають кошти підприємств і організацій, які на місцевому рівні використовуються для реалізації значної кількості інвестиційних проектів соціальної спрямованості. Таким чином, можна зробити висновок, що основними джерелами інвестиційного забезпечення соціально-економічного розвитку міста є кошти місцевих бюджетів та власні кошти суб'єктів господарювання.

Найбільш значущими в системі інвестиційного забезпечення соціально-економічного розвитку міста сьогодні є бюджетні ресурси, тому доволі перспективним з позиції підвищення ефективності бюджетного інвестування може бути формування бюджету розвитку, кошти якого призначаються лише на інвестиційні цілі. Науковці пропонують створювати бюджет розвитку як інструмент активізації інвестиційної діяльності. Існуюча концепція "двох бюджетів" лише підтверджує той факт, що один з бюджетів призначений для поточних витрат, другий покликаний забезпечувати стабільний розвиток. Бюджет розвитку – це основа для забезпечення середньострокового планування. Але на практиці видно, що бюджет розвитку не виконує в повній мірі своєї функції. Це здебільшого пов'язано з нерозробленим дієвим механізмом залучення коштів до бюджету розвитку.

У забезпеченні сталого розвитку території не мало важним є правильне витрачання наявних ресурсів. Вирішення цієї проблеми знаходить у застосуванні програмно-цільового методу, який застосовує інший підхід до формування бюджету. Даний метод зорієнтований на досягнення результату через взаємозв'язок: мета/ціль – ресурси – організація – рішення (реалізація). Планування видатків здійснюється в середньостроковій перспективі з плануванням на 2-3 роки, витрачання коштів здійснюється шляхом складання та впровадження програм. Програмно-цільовий метод визначає пріоритети при розподілі ресурсів, виявляє джерела фінансування витрат та контролює їх використання.

Отже, реалізації концепції соціально-економічного розвитку сприяє спланована бюджетна політика та, що немало важливо, правильно підібрані інструменти її реалізації. Саме інструменти впливають на процес мобілізації коштів до бюджету та напрямки і форми бюджетних видатків, які створюються з метою регулювання певних процесів чи здійснюють регулюючу дію. Варто зауважити, що проблемою в контексті виконання запланованих заходів є обмеженість бюджетних фінансових ресурсів. Саме тому сьогодні необхідно більше уваги приділяти питанням розробки і впровадження нових механізмів та інструментів забезпечення соціально-економічного розвитку міста.